

117407

5 117-407

P. Fečnik

Sveti Ignacij in njegovi učenci na Slovenskem.

Govor v god' svetega Ignacija,

govoril g. Josip Šiška, kn.-šk. tajnik,

v cerkvi sv. Florijana v Ljubljani,

dné 31. julija 1888 o priliki, ko so čč. oo. jezuitje po svoji povrnitvi v Ljubljano čez 115 let prvič zopet slavili praznik svojega ustanovitelja.

(Da vstrežem mnogostransko izraženi mi želji slušateljev, dal sem natisniti ta svoj govor.)

Opomnja pisatelja.

Jos. Šiška - SV. IGNACIJ NA SLOVENSKEM

»Kako ljubeznjive so noge teh, kateri oznanjujejo mir, kateri oznanjujejo dobro.«

Rimlj. 10, 1b.

Predragi v Gospodu! Danes obhajamo praznik jednega izmed največjih in najbolj ljubeznjivih svetnikov naše sv. cerkve, praznik sv. Ignacija Lojolana. — A porečete, leto za letom povračal se je ta god in ne spominjamo se, da bi se bil kedaj slavil s toliko slovesnostjo, nego se to danes godi v tej hiši Božji? Kako, da se mu sedaj na jedenkrat skazuje tolika čast? Prav imate, predragi v Gospodu, če si tako mislite. Leta in leta, da več kot 100 let zatonilo je že v morje pozabnosti, odkar se praznik sv. Ignacija Lojolana ni več obhajal v Ljubljani s toliko izvanredno svečanostjo; 115 let je preteklo, odkar se je njegov god zadnjikrat praznoval gotovo z vsem bleskom v sedanji farni cerkvi sv. Jakoba. Tedaj zbrali so se slednjič sinovi sv. Ignacija v krasni cerkvi, katero so si sezidali, a potrtega, čeprav v Gospoda zaupajočega srca, v britki skrbi za svojo bodočnost.

Bila je namreč že podpisana njihova obsodba, da morajo zapustiti cerkev sv. Jakoba, kolegij in šole, kjer so tako neumorno delovali skozi 177 let za čast Božjo in večni a tudi časni blagor našega

naroda, ter se razpršiti po širnem svetu. Kako vse drugačen bil je ta zadnji slovesni god v primeri z onim, katerega so oo. jezuitje v novi cerkvi sv. Jakoba prvič obhajali pred 266 leti! — In sedaj čez toliko časa naselili so se zopet med nami pri tej cerkvi sv. Florijana po prizadevanji našega premilostnega gospoda knezoškofa Jakoba, vsled požrtvovalnosti drugih dobrotnikov in dobrotnic in z dovoljenjem presvetlega cesarja. — Lahko iz tega povzamete, predragi, koliko veselje občuti danes srce čast. oo. jezuitov, videč, da se slavi zopet z vso slovesnostjo praznik njihovega, in ne bojim se, da bi mi mogel kdo oporekati, ako pravim tudi našega duhovnega očeta sv. Ignacija. A kaj pravim veselje občuti srce čč. oo. jezuitov, še več, isto veselje občutijo ž njimi srca naše duhovščine, isto veselje občuti srce vsakega vernega Slovenca. — Zadel me je prečastna naloga, naj bi današnji praznik pomagal proslaviti. A priznati moram že naprej, da so moje moči preslabe, da bi mogel dostojno opisati vse velikanske zasluge sv. Ignacija; za to bi ne zadostovala zgovernost sv. Janeza Zlatousta. Skušati hočem pa

(7)

vendar s pomočjo Božjo vam v kratkih potezah pokazati:

I. Kaj je bil sv. Ignacij Lojolan po svoji družbi nam Slovencem v preteklosti in

II. Kaj naj nam bode v bodočnosti.

Njega pa, ognjevitoga častilca Božjega, prosimo, naj spremlja naše besede s svojo priprošnjo, da bodo v večjo slavo Božjo.

I.

Predno preidem na delovanje sv. Ignacija in njegovih sinov po naših pokrajinah, omenim naj le nekaj črtic iz njegovega življenja. Porodil se je naš godovnjak l. 1491 na Španjskem, v gradu Lojola. Stariši bili so mu slavni in plemenitega rodu. Kmalu prišel je na cesarski dvor v Madrid; a dasi ga je ondaj vse ljubilo, gnala ga je slavohlepnost in častilakomnost k vojakom. Leta 1521 bil je kot poveljnik trdnjave Pampelona ranjen na desni nogi. Vsled tega moral je ležati dlje časa v postelji in tu je začel prebirati življenje Jezusovo in svetnikov. Nov duh ga prešine; odslej sklene drugače živeti, obžaluje svoje prejšnje lahkomišljeno življenje ter si postavi načelo: vse v večjo slavo Božjo. L. 1522 prejme sv. obhajilo, obesi svoj meč na steber pred altar Matere Božje, svoja dragocena oblačila razdeli ubogim, veliko moli, se posti in pokori. Navda ga srčna želja, skrbeti tudi za zveličanje dužnih in spreobrnjenih nevernikov. Ker so mu pa za to potrebne vednosti, začne že 33letni mož hoditi z malimi dečki v šolo. Ko konča svoje študije, si izbere devet pobožnih in učenih tovarišev, ki so bili vsi nadahnjeni iste svete želje, delati za zveličanje bližnjega. L. 1534 sklenejo vse zapustiti ter iti spreobračat nevernike. Ponudijo se papežu, naj je pošlje kamor hoče na delo za zveličanje duš. Sv. Ignacij razdeli svoje premoženje večinoma ubogim ter se poda v Rim k sv. Očetu. Tu ustanovi leta 1540 red z imenom „družba Jezusova“. Ko papež pravila tega novega reda potrdi, zbere sv. ustanovitelj svoje drugove, ter gre z njimi v cerkev sv. Pavla. Bil sem letos tako srečen, videti v Rimu v tej prekrasni cerkvi (v poprečni ladiji, v kapeli križanega) podobo Matere Božje, pred katero je maševal sv. Ignacij, obdan od svojih tovarišev. Tu je pred zavživanjem, sv. hostijo v roki držoč, naredil slovesne obljube (uboštva, devištva, pokorščine) ter se s svojimi tovariši še s posebno četrto obljubo zavezal, iti, kamor je pošlje namestnik Kristusov v pospeševanje izveličanja vernih. Tovariši si ga izvolijo za generala (načelnika) in on ustanovi prvo hišo Jezusove družbe v Rimu. — To je začetek slavne, od mnogih tako sovražene družbe jezuitov, kateri se imajo mnogi narodi zahvaliti za

katoliško vero in premnoge dežele v Evropi za najbolj učene in pobožne može. Zvesto so spolnovali jezuitje opomin svojega voditelja, ki jim je klical: „Idite bratje moji, vnemajte in razplamtite cel svet, širite oni ogenj, katerega je Kristus na zemlji prižgal“. — In šli so ter so delali čuda vsled svoje gorečnosti. Predno je na današnji dan (31. julija) l. 1556 sv. Ignacij umrl, videl je svojo družbo že po celem svetu razširjeno.

Nemogoče mi je na drobno naštevati, kaj je storil sv. Ignacij s svojo družbo po vesoljnem svetu. Zato ne bodem opisaval, koliko so jezuitje delali za zveličanje duš, za vtrjenje prave vere in za iztrebljenje krive vere; ne bodem našteval njihovih neprecenljivih zaslug, katere so si pridobili pri raznih narodih v šoli, kakor tudi ne morem omenjati, koliko so storili za razširjenje prave vere med pagani.

Moj glavni namen je marveč pokazati, kaj je storil sv. Ignacij po svojih učencih pri nas Slovencih. Kaj je storil za nas? — On, ki se je porodil daleč daleč v deželi španjski, „španjski“ pravim, katera nam je tako malo znana, da rečemo o stvareh, katerih prav nič ne poznamo, da so nam „španjske vasi“, on, tujec po rodu in jeziku, naj je delal za naš mali a mili nam narodič slovenski? Da, predragi, tolik bil je žar njegove ljubezni, da se je razplamtel tudi v naše pokrajine; le ljubezen do Boga in do naših duš ga je naganjala, da se je trudil in potil tudi za nas, da je tudi naši ljubljanski škofiji in lahko bi rekel celi slovenski zemlji postal pravi apostol.

Da mi pa kdo ne bode mogel očitati, da pretiravam, da govorim preveč, hočem umolkiniti in mesto mene naj govori mož, katerega vsi štejejo za najslavnejšega škofa ljubljanske škofije. Govori naj mesto mene, predragi farani sv. Jakoba, vaš rojak; govori naj vam, meščanje ljubljanski, vaš someščan, govori naj mož, ki se po vsej pravici prišteva najslavnejšim našim rojakom, mož, ki je imel srce za narod svoj slovenski in ki je bil veliki večini tega naroda največji dobrotnik; mož, o katerem piše*) škof Slomšek blazega spomina: „da je bil steber katoliške cerkve na Kranjskem in Štajarskem, apostolski mož, kladvo krivoverstva, mož po volji Božji, močan v besedi in dejanji, srčen, previden gospodar“; govori naj naš apostol škof Tomaž Hren, ki se je, kakor trdi sporočilo, porodil leta 1560 v bližnjih Hrenovih ulicah.

Škof Tomaž Hren zadel je težko butaro škofovske službe na svoje rame ob času, ko so krivoverci Lutrove zmote trosili na vse strani naše dežele. Že je bilo dvajsetkrat več spoznavalcev nove vere, nego

*) Jezičnik, XXI. leto, str. 25. (Drobt. VI, 111—118.)

F2c 1228/1953

katoličanov, kakor sam piše,*) tedaj ko je prevzel pastirsko palico, in le vsak dvajseti iz najnižjega stanu držal se je še katoliške vere. A že leta 1616, tedaj čez pičlih 20 let, bilo je ravno narobe, komaj toliko protestantov še, kolikor je bilo prej katoličanov. — In čegava zasluga je to? To je delo sv. Ignacija. Škof Hren to sam spričuje v pismu, katero je pisal papežu Pavlu V. l. 1610.

Leto prej bil je namreč sv. Ignacij blaženim prištet, a za svetnika še ni bil proglašen. Vsi so bili prepričani, da se bode tudi drugo kmalu zgodilo, ker je bila sploh znana njegova svetost. In da bi se to prej ko prej izvršilo, to bila je tudi srčna želja škofa našega Tomaža. Poln hvaležnosti do blaženega Ignacija piše Hren sv. Očetu pismo, v katerem prisrčno prosi, naj o. Ignacija Lojolana prav kmalu svetnikom proglasi.

List***) glasi se nekako tako-le: Čul se je po naših krajih že davno vesel glas, da namerava Vaša Svetost poslaviti sveto življenje, čednosti in milosti blaženega o. Ignacija Lojolana, prvega ustanovitelja slavne Jezusove družbe, da bode imelo ljudstvo v cerkvi Božji nov vzgled posnemanja; a da hoče nekoliko počakati z razglašenjem za svetnika. Naj bi se te misli, vdahnene od Očeta luči, čim prej vresničile, to želé vsi, ki časte in ljubijo Boga, čudovitega v njegovih svetnikih. Vsi sprejeli so to veselo sporočilo z največjo radostjo.

In ne zastoj pridružim se tem željam med drugimi tudi jaz najmanjši, in z menoj cela škofija ljubljanska, kateri je o. Ignacij blazega spomina po svoji vseobsežni ljubezni, po kateri je vsem vse postal, da bi vse Kristusu pridobil, nekda v Rimu poučeval več naših bogoslovcev. Bil je tej škofiji potem sam, in nasprotno bili so svetemu možu in njegovim družabnikom tudi škofje iz srca vdani. To medsebojno ljubezen spričuje pismo Ignacija Lo-

*) Dimitz, III. 368.

**) Ker mi radi obširnosti ni bilo možno v govor vplesti celega prezanimivega pisma, marveč sem moral le važnejše iz njega posneti, pridam naj tu še latinski izvornik. Ponatisnen je v pravopisu izvornika, ki se nahaja v Hrenovem dnevniku (II. str. 279—283). Tudi interpunkcija je ostala ista. Valvasor ima ponatisnenega v VIII. knjigi str. 708—710. Slove pa takole:

Sanctissime Ac Beatissime Christi in Terris Vicarie, Principis Apostolorum Successor: Pastor S. R. Vniversalis Ecclesiae: et Episcopatus Labacen. Ordinarie Immediate Opt. Max.

Post debita beatorum pedum oscula; Vitam et Gloriam, Triumphos ac Trophaea Victoriarum de Vniversis Crucis Christi & Ecclesiae sanctae hostibus, Et quidquid praeterea in profunda animi subiectione & obedientia filiali, inutilis valet hominis peccatorum oratio!

Non effugit, Beatiss. Pater, notitiam eorum, quotquot capere adspirant Salutis haereditatem, qualiter eiusdem Salutis nostrae author tanta gratiarum & collata ineffabilis diuinae potestatis suae plenitudine, Sacrosanctam hanc (cui gloriose

lojolana, katero je pisal z lastno roko l. 1554 ljubljanskemu škofu Urbanu Tekstorju, in to pismo hrani se skrbno v večni spomin kot dragocen zaklad in neprecenljive svetinje.

Dalje bil sem jaz sam koj z mladosti v šolah in vednostih njegove družbe vedno po očetovsko vzgojevan. Od obilnosti njihovega svetega in verno-vestnega pouka imam vse, kar sem (če sem sploh kaj, kot nespameten pravim) in njemu vse to po vsej pravici in s srčno hvaležnostjo pripisujem.

A tudi ljubljanski kolegij (družba), ki je posebna dobrota previdnosti Božje, mi je velika pomoč pri iztrebljevanji luteranske krive vere in pri vsakdanjem, skoraj nepretrganem spreobračevanju duš, ki so zgrešile pravo pot katoliške vere (kar se je zlasti pokazalo pri izganjanji volkov), kakor me tudi podpira z marljivim poučevanjem nežne mladine, ki je bila prej v gosti temi zmot in nevednosti.

Vidim, pravi dalje, kako se oživlja duh pobožnosti, iz nebes blaženemu o. Ignaciju dan, v deželi Kranjski ter se po Božji volji z največjo vnetostjo razširja tako, da se katoliška vera in stara pobožnost očetov, pred kratkim še uničena, ne le oživlja, marveč še prenavlja, stoji in lepo razcvita; evete brez dvoma tudi po drugih deželah in državah v strah in svarilen vzgled krivovercem. In med tem, ko divjajo po drugih državah pokončujoče vojske in domači nemiri in razprtije, vlada pri nas mir in ne prikaže se sovražnik v naši deželi; tudi si nam ne upajo škodovati otroci hudobije vsled prevnete čuječnosti katoliškega in prepobožnega Ferdinanda, ki je izšel iz iste Ignacijeve šole.

Dalje sovraštvo, viharji in nevihte preganjanja, katere divjajo proti tej Ignacijevi družbi in vsled katerih se mora povsodi, kjerkoli se preganja katoliška vera, precej tudi umakniti družba imena Jezusovega: vse to glasno spričuje, da je ona poseben dar

praesidet) Sedem Apostolicam in terris fundaverit, ut ad eam tanquam Salutis portum, & fontem salientis aquae in vitam aeternam, recurrere habeant, qui sitiunt Animarum tanto pretio redemptarum luera, coelestia exquirunt, & expetunt Nominis Dei in hominibus Sanctificationem; hoc est, Ecclesiae & Fidei Sacrosanctae exaltationem ac propagationem ampliozem: Atque inde solum Sacrae Censurae, solidumque iudicium, & discretio meritorum inter omnes, qui Superno Regi famulantur, ac vere Christum colunt, dimanat & petenda est.

Sane fidelis vox & omni acceptione digna jam pridem audita est in terra nostra, Sanctitatem Vestram Sancta advertisse consilia, Beati P. Ignatii Lojolae, Inelytae Societatis Nominis Jesu Fundatoris Primi, religiosam sanctamque conversationem, Virtutes, ac Spiritum gratiae, quem redolebat, Sua et Sacrosanctae huius Sedis aestimatione ac iudicio (ut in Ecclesia Dei Populus exemplum recens imitationis acciperet) celebrem reddere, ipsum tamen opus Canonizationis ad tempus differre. Hos itaque cogitatus a Patre luminum inspiratos, si quo modo maturius in effectum exeant, cuncti, qui Deum in Sanctis suis admirabilem timent ac dil gunt, uti semper in votis habu-

Božji in bramba sv. vere, katero so dolžni vsi spoštovati in čislati. A ni poslana samo našim pokrajinam, marveč tudi kraljestvom in deželam na vshodu, katere so bile prej skoraj samo v pravljicah znane, Indom, Japoncem, Sinamu, Antipodom (protinožcem) in drugim paganom, katere je prerodila sveti apostolski stolici po evangeliji.

To vse med brezštevilnimi drugimi stvarmi -- nagnilo je moje srce, da se s premnogimi slavnimi možmi obrnem tudi jaz najmanjši do Vaše Svetosti s preponižno prošnjo, v svojem imenu in v imenu cele, Vaši Svetosti neposredno podložne ljubljanske škofije, s povzdignenimi rokami ponižno proseč z ustmi in srcem, naj se Vaša Svetost, po svoji pobožnosti do Boga in ž njim vladajočih svetnikov, ozira na nenavadno milost blaženega o. Ignacija, vsled katere ni le sam pri sebi vžigal luči vere in svetosti, marveč je s tem ognjem vere in učenosti svetil čudovito skoraj po celem svetu; naj se ozira na sad, kateri je obrodilo njegovo delovanje v hiši Gospodovi z besedo in vzgledom: na spreobrnjenje krivovercev, nevernikov in grešnikov; na večno storjeno obljubo, s katero se je zavezal služiti sveti stolici; dalje na njegovo sveto življenje in zatajevanje telesa, po katerem je toliko sebi svet križal in sebe svetu, da se ni skoraj zdelo, da živi v mesu, temveč da trpi dolgo mučeništvo. Naj blagovoli tudi milostno pretehtati in uvaževati ljubezen in hvaležnost teh dežel, mojo in moje škofije, in blaženega Ignacija Lojolana prej ko prej prišteti svetnikom v večjo čast in slavo Božjo; v čast sv. cerkvi, v kras in spodbudo čednosti slavni družbi imena Jezusovega in tukajšnji Ignacijevi družbi; vsem krivovercem, preganjalcem in sovražnikom katoliške vere pa v spokorjenje ali osramotenje. Učvrstili se bodo tako nežni nasadi, in ojačili koraki malih; veselili se bodo z nami angelji;

erunt ac tenent, sic laetissima illa nuntia, non nisi cum summa Spiritus exultatione exceperunt.

Et non immerito inter alios quoque minimus ego, et una mecum totus iste Episcopatus Labacensis: cuius praefatus S. recordationis P. Ignatius, pro sua in omnes charitate (quo omnibus omnia factus est, ut omnes Christo lucrificeret) Alumnos complures Romae olim instituit: Et Episcopatu huic postea ipse, et invicem, viro sancto eiusque Sodalibus (cum primordia Collegiorum inter Haereticos, variosque persecutores, his in partibus iacerent) Episcopi quoque impensius erant addicti, prout literae Ignatianae ad Praedecessorem meum Urbanum, Regis Ferdinandi tunc Viennae Ecclesiasten ac Confessarium, pridie Nonas Martii Anno 1554 propria Beati Viri manu conscriptae, quae pro memoria aeterna, Thesauro, ac Reliquiis hic asservantur diligentissime) huius benevolentiae, studii ac Charitatis mutuae signum, clarius evincunt.

Accedit quod ipse a Cunabulis in Scholis & disciplina Societatis eiusdem, inde usque pie continuo educatus, ab uberibus institutionis eius sanctae ac religiosae, quidquid sum (si tamen aliquid sum: tamquam insipiens dico) habeo, eidemque iure optimo, ac pia gratitudine acceptum refero totum. Sed

a plačilo dal bode Vaši Svetosti najvišji pastir duš, ki je krona vseh svetnikov in njih preveliko plačilo, naš Gospod Jezus Kristus po zasluženji in priprošnji tega svetega očeta Ignacija pri poplačevanji pravičnih.

To pismo pové nam vse neprecenljive zasluge sv. Ignacija za naše pokrajine; odveč bi bile moje besede. Odveč bi tudi bilo daljno dokazovanje. Vidi se iz listine iskrena ljubezen in globoko spoštovanje, katero je imel tedajni škof Tomaž Hren in verni ljubljanske škofije do bl. Ignacija in njegove družbe. Zato si lahko mislimo, s koliko radostjo so sprejeli pri nas l. 1622 sporočilo, da je bil 12. marca istega leta bl. Ignacij od papeža Gregorija XV. za svetnika razglašen. Velikanska bila je slovesnost,*) s katero so Ljubljancem 5. junija obhajali prvič god svetega Ignacija.

Mesto se je svečano obleklo. — Napravili so po Ljubljani na raznih krajih krasne ozaljšave, slavoloke, piramide, slavnostne stebre na javne stroške in na stroške prijateljev Jezusove družbe; zlasti pri sv. Jakobu, na zgornjem (čevljarskem) mostu, pri vicedomskih vratih, na mestnem trgu, pred mestno hišo in pri kruharni. In vmes bilo je razstavljenih mnogo raznih, z velikim bleskom in sijajem narejenih prekrasnih znamenj in spomenikov. Dijaki popevali so primerne pesmi, godci so igrali krasne umotvore, vmes pa je bobnelo pokanje in gromenje topov, razstavljenih po stolpih in zidovji ljubljanskega mesta, ki je bilo tedaj utrjeno z obzidjem.

Škof Tomaž Hren sam pride z duhovščino in brezštevilnim ljudstvom v cerkev oo. jezuitov pri sv. Jakobu. Tu obleče škofovska oblačila, blagoslovi dve novi zastavi sv. Ignacija in sv. Frančiška Ksaverija s podobami teh dveh svetnikov. Sam o. rektor in neki drug jezuit nosita obe zastavi v dragoceni

& a Collegio Labacensi (quae est singularis Dei bonitas ac providentia) in expurgatione Lutheranae haeresis zizaniorum & Animarum a fide catholica aberrantium (id quod vel maxime in luporum exterminatione reluxit) quotidiana reductione, ac propemodum continua: prout etiam tenerae Juventutis, inter tam densas antea errorum et ignorantiae tenebras, fidei informatione, utique copiosissime fructuosa, mirifice adiuvor.

Video praeterea Spiritum illum pietatis ad dandam Scientiam Salutis ac reparationem multorum, coelitus Beato P. Ignatio datum, iam in Carniolae nostrae Ducatu, atque Provinciis istis, Deo autore cum Zelo ardentissimo reviviscere, multumque propagari: adeo ut Fides Catholica et avita Maiorum pietas, paulo antea collapsae (ne dicam propemodum extinctae) non resuscitari tantum, sed aliis quoque terris et Principatibus, in terrorem & exemplum Haereticorum, gloriosissime reformari, stare, ac florere omni dubitatione abstersa, conspiciantur. Unde cum bellis alia Regna, et intestinis Haereticorum tumultibus, ac dissidio fluetent et vastentur miserrime, pax hic & tranquillitas viget, nec apparet hostis in finibus

*) Hrenov dnevnik II. str. 277, 278. »Valvasor« VIII. str. 707, 708.

mašni obleki v slovesni procesiji. Sprevod se po-
mika po mestu v lepem redu, med veselim pre-
pevanjem svetih pesmi. Ko se vrne v cerkev sv. Ja-
koba nazaj, vzame škof vsa škofovska oblačila z
mitro in palico ter obdan od duhovščine stopi na
prižnico in govori v domačem, slovenskem jeziku zbra-
nemu ljudstvu, katerega se je vse trlo, o sv. Ignaciju
in ž njim vred razglašanih svetnikih. S koliko ognjevito
navdušenostjo je govoril slavni škof svojim rojakom,
lahko sklepamo iz zgoraj navedenega pisma. Nato
poje slovesno sv. mašo, pri kateri se je čudovito
lepo pelo in igralo na prerazno godbeno in piskalno
orodje. Konečno zapoje še prav iz dna hvaležnega
sreca „Te Deum“, zahvalno pesem, pri kateri se
zopet gromovito oglasijo topovi po stolpih in mest-
nem obzidji.

Ta sijajna slovesnost, obhajanje prvega godu
sv. Ignacija, pové nam vse. Kaže nam jasno, koliko
veselje je navdajalo mesto ljubljansko, rešeno Lutrovih
zmot; kako hvaležni so bili naši predniki sv. možu
za dar jedino zveličalne svete katoliške vere. Vse je
bilo prepričano, da je Bog sam proti Lutrovi krivi
veri obudil sv. Ignacija in njegovo družbo. Veselili
so se naši očaki po vsi pravici! Saj je bilo ljudstvo
zopet na pravi poti, iztrgano iz žrela luteranstva.
Vera je oživela, stara pobožnost se je povrnila, čed-
nost se je gojila, vse se je na bolje obračalo vsled
prizadevanja sinov sv. Ignacija.

II.

In danes? Moremo li tudi mi s tolikim ne-
skaljenim veseljem praznovati god sv. Ignacija? Smo
li tudi mi v onem srečnem položaji, da bi mogli
reči, da se vse na bolje obrača? Predragi v Go-
spodu! današnji dan je za nas res dan veselja, ker
vidimo ob godu sv. Ignacija nekaj njegovih ljub-

nostris; neque audent filij iniquitatis ob zelosissimam Catholice
pijssimique Principis Ferdinandi vigilantiam ex hac eadem
palaestra Ignatiana prodeuntem, apponere nobis nocere.

Porro odium, et persequutionum undequaque in familiam
hanc Ignatianam saevientium procellae ac turbines (quibus,
ubiunque locorum Catholica impugnatur religio, haec e vestigio
cogitur exulare Nominis Jesu Societas) eam singulare Dei
donum ac fidei esse propugnaculum pie ab omnibus veneran-
dum celebrandumque, cumulatissime testantur; neque solum
Germaniae missum partibus, sed Orientis quoque Regnis et
regionibus atque ipsis paulo ante fabulosis Indorum, Japonum,
Sinarum, Antipodumque Populis gentibusque illatum; quos
Beati P. Ignatii & eius in conversatione Sancta filij Socijque
P. Francisci Xaverii charitas & Succensus pro Augustiss.
Nominis Jesu gloria Zelus, aliorumque de eadem familia
Operariorum (qui animas suas propter Deum contempserunt)
inexhaustus labor, huic Sanctae Apostolicae Sedi per Evan-
gelium genuerunt.

Haec sane inter innumera alia Beatiss. Pater, animum
permoverunt meum, ut ipse quoque minimus ego Sanctitatis
Vestrae Servulus inter tot Viros, vita, conversatione, dignitate,

ljenih sinov zbranih v naši sredi ter se hvaležno
spominjamo vseh dobrot, katere je zlasti naša ško-
fija, pa tudi cela slovenska zemlja, ker tudi v Celovci,
Gorici in Trstu so jezuitje jednako blagonosno delo-
vali, v toliki obilnosti prejemale od družbe Jezusove
in katere vživamo mi posredno še sedaj. A to sladko
veselje naše ni brez grenkega pelina, brez bridkih
spominov, če se ozremo natančneje na razmere, v
katerih živimo. Kje je ona živa vera, ki se je tako
žareče razplamtela za časa Tomaža Hrena? Kje so
tisti zlati časi, ko so vsi podložni ljubljanske škofije
brez izjeme zadostovali svoji velikonočni dolžnosti?
Kje so one šole, v katerih so se vrli sinovi vernih
katoliških starišev katoliško vzgojevali? Kje so šole,
v katerih so očetje jezuitje vzgojevali jeklene zna-
čaje, može poštenjake, zveste Bogu in cesarju?

Ako si natančneje ogledamo današnje razmere,
bodemo se prepričali, da imajo mnogo sličnega
z ono dōbo, ko so pri nas luteranci jeli trositi svoje
zmote, in da imajo sila veliko nevarnega v sebi.
Le kratek pogled in primera nam to dokaže.

Srečno smo si do sedaj Slovenci ohranili ka-
toliško vero. Niso nas zatrli ljuti Mohamedani; naši
očaki ohranili in ubranili so s svojo srčno krvjo pravo
vero neskajeno pred krvoločnimi Turčini; ni nam
spaćilo in zadušilo katoliške vere luteranstvo, za kar
na veke tisočera hvala neumornemu delovanju sve-
tega Ignacija in njegovih učencev; a uničiti nam
žuga ta neprecenljivi zaklad dandanes brezverstvo,
ki se tihotapsko, skrivno, skoraj nevedoma plazi
tudi v našo slovensko domovino.

Srečni smo bili, dokler smo imeli verske so-
vražnike le med tujci, ki niso znali našega jezika,
ker niso mogli našemu narodu vcepiti tujih, krivih,
pogubnih, brezverskih načel. A žal! Kakor so se
za časa luteranstva našli izdajalci med domačini —

doctrina, vel personatu sublimes (velut abortivus quispiam, vel
anser inter olores) has supplices, in profunda cordis mei hu-
militate, Beatitudini Vestrae exhiberem preces: Per viscera
misericordiae Dei, toti mundo in Beati Ignatii Lojolaee,
eiusque Societatis, ut praefertur, maximis & copiosissime fruc-
tuosis laboribus Orientis ex alto, meo ac totius Episcopatus
Labacensis Sanctitati Vestrae immediate subiecti nomine, beatis
advolutus pedibus, protensis manibus, supplicique ore ac corde
orans: Quatenus Sanctitas Vestra pro sua Summa in Deum
et Sanctos eius in Coelis regnantes pietate, sapientia, atque
exuberanti Spiritus Sancti dono, quibus Sacrum illud pectus
et Ecclesiae Caput regitur: Beati huius Viri P. Ignatii sin-
gularis praerogativam gratiae, qua fultus, non in seipso tantum
religione et sanctitate, sed in toto pene Terrarum Orbe, ac
universa Ecclesia Dei, Fidei ac doctrinae lumine mirabiliter
fulsit: Fructum deinde quem in Domo Domini ubertim verbo
operatus est et exemplo: Catholicae Fidei instituta ad Haere-
ticorum, iuxtaque gentium externarum conversionem salubriter
transmissa: multitudinem peccatorum et errantium per Viae
Saecularis latitudinem male incedentem, ad Spiritualis vitae
rectitudinem tanto Studio Zeloque revocatam: Reverentiam,

za zgled omenim naj le kanonika Primoža Trubarja, ki je postal protestant, ter trosil zmote med katoličani — tako vstajajo naši veri tudi dandanes med lastnimi nam rojaki smrtni sovražniki, ki so se navzeli tujih brezverskih načel in je skušajo širiti med našim narodom, a zato mu hočejo vzeti, kar mu je najdražje in najsvetejše.

In kako skušajo to doseči! Naučili so se, skoraj se zdi, od luteranov. V lepem, blagoglasnem, domačem jeziku, ki je nam vsem drag, širijo spise, ponujajo strupeno berilo, katero naj bi polagoma izruvalo iz src dobrih Slovencev trdno vkoreninjeno katoliško zavest, je odvrnilo od življenja po veri, iztrgalo iz srca globoko, Slovcu že skoraj prirojeno odkritosrčno spoštovanje, ljubezen in zaupanje do duhovščine: do papeža, škofov in mašnikov. — Prav tako delali so luterani. Po zgledu Lutrovem jeli so najprej ostudno sramotiti in obrekovati papeža, škofove in duhovnike. Nato preplavili so s krivoverskimi spisi, pisanimi v domačem jeziku, tudi naše dežele. Zlasti to se jim šteje dandanes v toliko zaslugo, a treba je pomniti, da jim še na mari ni bilo in na misel ni prišlo, da koristijo s tem našemu jeziku; to bil jim je edino le pripomoček, sredstvo, da so ložje in hitreje širili svojo krivo vero med narodom. — Tudi sedaj čutijo se apostoli nevere poklicane, po spisih svojih širiti brezverstvo. — A kako temu opomoči? Iste bolezn, isto zdravilo. Sv. Ignacij naš najboljši kažipot in rešitelj v preteklosti, naj nam bode voditelj tudi v sedajnosti. In kaj je on storil? Izvil in iztrgal je sovražniku orožje iz rok ter se sam ž njim boril in branil. Svaril je pred slabimi spisi, priporočal dobre. Dobro je skušal sam pri sebi, kaj premore poštena knjiga; saj se je vsled branja dobrih knjig spreobrnul. Zato pisal je knjige sam, pisali so je tudi njegovi učenci. Nad 12.000 pisateljev šteje Jezusova družba. Zato predragi! pazimo tudi mi, kóga si za

obligationem, ac fidele obsequium, quod ipse cum Sociis, Filiisque suis S. R. Ecclesiae et huic Apostolicae Sedi (quam Sanctitas Vestra utinam diu felicissime gubernet) voto perpetuo sese obstrinxit: Porro conversationem, dum viveret, eius sanctam continuamque Corporis afflictionem, qua usque adeo sibi Mundum seque mundo reddidit crucifixum, ut vix eum in carne vixisse, sed longum potius constet duxisse martyrrium: Sed & harum Provintiarum, meam, meique Episcopatus, omniumque bonorum erga Virum hunc Sanctum (cuius Spiritu & doctrina imbuti sumus) amorem gratamque devotionem: Et si quae his sunt similia &c. benigna ac paterna consyderatione pensare: atque inde toties Sancte ac venerabiliter nominatum beatum P. Ignatium Lojolum — ad maiorem Dei Omnipotentis honorem & gloriam: ac S. M. Ecclesiae in filijs Suae Sanctitatis utique exultantis exaltationem: ad Inelytae Societatis Nominis Jesu & familiae huius Ignatianae (adiectis eidem in Fundatoris Patrisque sui Canonizatione gloriae stimulis) magnum decus, & Virtutis incitamentum, signumque in bonum: ad omnium denique Haereticorum, Persequutorum, & Catholicae Religionis hostium, vel poenitentiam vel confusionem,

tovariša izberemo, kake knjige, kake časopise čitamo, ker prej ali slej navzamemo se tudi mi njihovega duha. Slabe knjige, slabi časopisi storé več hudega, nego hudobni, brezvestni tovariši. Koliko se jih je že vsled čitanja slabih spisov večno pogubilo. Segajmo torej po dobrih spisih in varujmo se slabih!

Da so luterani tem laglje širili svoje zmote med našim narodom, ustanavljali so dalje šole, po katerih so vlivali strup krivoverstva že v rahla, mladostna srca. Isto delajo verski nasprotniki dandanes. — „Ko so ljudje spali, prišel je sovražnik, ter je vsejal ljulike med pšenico“. — Da, ko so katoliški narodi avstrijski spali pri volitvah ter niso pomislili, kakšne može da pošiljajo mesto sebe v državni zbor, izvolili so si žalibog tu in tam ali za verske stvari brezbrizne ali sploh brezverske (brezkonfesijske) in že za to katoliški veri in cerkvi nasprotne može, bolj ali manj skrite ali očitne prijatelje framasonstva itd.; in primeroma le malo jih nahajamo takih med njimi, ki bi se iz verskega prepričanja in stališča odločno potezali za zahteve in potrebe katoliške cerkve. In taki brezverski možje, poslani v državni zbor od vernih narodov, delali so zoper vero svojih volilcev; vkrojili so nam o svojem času znane šolske postave, kojih podlaga prezira načelno vsako veroizpovedanje, in se nikakor ne slaga s katoliško cerkvijo. Brezverske (brezkonfesijske) šole pri skozi in skozi vernih narodih! Šole, v katerih morejo biti celo judje učitelji otrokom katoliških starišev!

Zato sv. Oče v svoji okrožnici o družbi framasonski svaré pred takimi šolami; zato so avstrijski nadškofje in škofje, zbrani l. 1885 na Dunaji, videč veliko nevarnost naših brezverskih šol, tako glasno opomnili verne, naj delajo za verske šole. „Naša dolžnost je“, pravijo, „delovati na to, da se naše šole zopet pokristijanijo in ne smemo odnehati,

Sancta Apostolica sua autoritate Canonizare, atque illud ipsum opus Sanctum, utpote divina praedestinatione Solis Sanctitatis Vestrae manibus piè reservatum consummandumque, maturare dignetur. Et firmabuntur plantationes tenerae, gressusque parvulorum ad fructus ampliores: Congaudebunt Angeli: Praemia autem Summus Animarum Pastor, qui est corona Sanctorum omnium, & merces magna nimis D. N. Jesus Christus per huius S. Patris Ignatii merita ac intercessionem, reddet Sanctitati Vestrae in retributione iustorum. Amen Amen. fiat f. i. t. Amen.

Datae Oberburgi in solita Mariana Episcopali Residentia. 17. Martii 1610.

Sis. Vae.

Inutilis quidem & indignus obedientissimus tamen filius ac servus

THOMAS Episcopus Labac. m. sua.

A TERGO.

Beatissimo ac Sanctissimo in Christo Patri ac Domino, Domino Paulo Papae V. S. R. Universalis Ecclesiae Pastori Opt. Max. Domino Ordinario meo Immediato Clementiss. ROMAE.

dokler ne dosežemo tega namena“. To, kar nam sv. Oče in škofje dandanes priporočajo, to storil je v polni meri sv. Ignacij. Ustanavljal je šole, odgojevališča, gimnazije, visoke šole. In take šole imeli so oo. jezuitje skoraj blizu 200 let tudi v našem mestu. Kolika sreča in kolik blagoslov bile so te šole za našo deželo! — Dolgo še potem, ko že jezuitov ni bilo več med nami, zdihovali so Ljubljančanje za onimi izvrstnimi učitelji.

Učimo se od sv. Ignacija, iz preteklosti i mi. Slušajmo glas svojih višjih pastirjev, ter borimo se za verske šole. Vtisnimo si globoko v spomin besede slavno vladajočega sv. Očeta Leona XIII.: „Boj za šolo je za krščanstvo boj na življenje in smrt, v tem boji hočemo zmagati ali pa boreč se poginiti!“ Da, predragi, boriti se hočemo po vzoru svojega apostola sv. Ignacija. On je zmagal po izvrstnih šolah, zmagati hočemo tudi mi in zmagali bodemo le tedaj, ako si priborimo dobre verske šole.

Živ dokaz, kaj storé dobre verske šole, nam je naš Tomaž Hren. Stariši njegovi bili so zagrizeni krivoverci, ki svojega sina gotovo niso katoliško vzgojevali. A prišel je v šole jezuitov, postal je najmočnejši steber katoliške vere in naš apostol. Naj opozorim pri tej priliki na posebno vesel spomin. V kratkem, 20. septembra tega leta, potéče tristo*) let, ko je mladi 28letni Tomaž Hren dovršil svoje šole pri jezuitih ter je bil v mašnika posvečen. Veliko zaupanje so stavili vanj, ker, še predno je bil v mašnika posvečen, bil je že imenovan za kanonika ljubljanske stolne cerkve namesto sramotno odpadlega kanonika Primoža Trubarja, ki se je poluteranil. Kot mlad čvrst vojščak Kristusov pridigoval je z veliko gorečnostjo. Krepko je branil in učil pravo vero, a odvrčal je zmotene in odpadle od krive vere, dokler ni s pomočjo jezuitov zmagal ter pripeljal cele škofije v naročje sv. katoliške cerkve. Ime tega slavnega moža, največjega našega dobrotnika, ostane neumrljivo in neizbrisno v spominu našega naroda, kakor tudi upamo, da je zapisano v knjigi življenja, ter da je po besedah Slomškovih „velik imenovan v nebeškem kraljestvu.“**) In za tega našega prvaka zahvaliti se imamo Ignacijevim sinovom.

Tudi mi smo letos obhajali 25 obletnico mašniškega posvečevanja našega premil. gosp. knezoškofa Jakoba, ki so si tudi pri oo. jezuitih v Rimu, na oni visoki šoli, katero je sv. Ignacij ustanovil, pridobili globoke učenosti in trdnega verskega prepričanja. Torej se imamo tudi mi za svojega škofa zahvaliti oo. jezuitom in ko bi jih vprašali,

kaj so si ondi pridobili, bi gotovo radi priznali s slavnim Hrenom, da se imajo veliko ali vse zahvaliti jezuitom. Še danes spominjajo se prevzvišeni vladika z največjim veseljem onih šestih let, katere so preživeli na oni visoki šoli jezuitov, ter povdajajo, da so bila ona leta naj srečnejša celega njihovega življenja. — Ondi imeli so priliko spoznavati, koliko dobrega da stori družba Jezusova tudi dandanes; ondi naučili so se jezuite čislati, zato so je s tolikim veseljem poklicali tudi v svojo škofijo.

Naše duševno oko ozira se pa danes hvaležno tudi na vse tiste, ki so nam pomagali ohraniti najdražji biser sv. vere. In kako bi je mogli pozabiti, saj letošnje leto prevladujeta dva prevesela spomina. Novega leta dan vzradostil se je cel katoliški svet, ker obhajal je prelep praznik, zlato mašo svetega Očeta Leona XIII. — In v jeseni praznovali bodemo zopet veselo štirideseto obletnico, odkar Nj. Veličanstvo, naš preljubljeni cesar Franc Josip I. tako modro in po očetovsko vlada naše cesarstvo. — In glejte, preljubi, sv. Oče in presvetli cesar sta zastopnika dveh oblastij, ki ste pomagali svoj čas sv. Ignaciju in njegovim učencem, da so nam mogli ohraniti dar sv. vere. Rim nam je poslal jezuite in sprednik naše cesarske rodovine nadvojvoda in kasneji cesar Ferdinand II. poklical je l. 1596 jezuite v Ljubljano in on nam je v soglasji z Rimom izbral Tomaža Hrena za škofa. In ta cesar Ferdinand bil je učenec sinov sv. Ignacija, učenec jezuitov, v njihovih šolah vzgojen. Od tod njegovo trdno, neomahljivo versko prepričanje, izraženo v besedah, katere je pisal graščakom l. 1699 ko pravi: „da je za katoliško vero vedno pripravljen kri svojo preliti.“*)

Minola so tri stoletja, a še se pretaka ista plemenita kri po žilah naše cesarske rodovine, in isto katoliško prepričanje prešinja našo cesarsko hišo in zlasti prevzvišenega našega vladarja in zares „apostolskega“ cesarja Franca Josipa I., ki se povsod kaže zvestega sina sv. cerkve. Nov dokaz te moje trditve je današnji praznik, ker je cesar milostno dovolil jezuitom naseliti se med nami. Da, Rim in naša cesarska hiša so nam s pomočjo sv. Ignacija ohranili pravo sv. vero. Zato gre naša hvaležnost za Bogom, sv. Ignacijem in Tomažem Hrenom papežem in habsburškim vladarjem. Sv. Očeta in presvetlega cesarja, teh dveh stebrov oklepajmo se vedno trdneje in tesneje; ni je sile, ki bi nam mogla iztrgati iz srca ljubezen in zvestobo do rimske stolice in naše vladarske hiše!

Ti veseli, hvaležni spomini, predragi, vzkipevajo današnji veseli praznik v naših srcih. Povod dali

*) Knezo-škofjski arhiv graški. (Ordin. knjiga.)

**) Jezičnik XXI. leto str. 25; (Drobt. VI, 111—118.)

*) Valvasor, VII., 465. stran.

so nam sinovi sv. Ignacija, katere moremo čez toliko časa zopet pozdraviti v svoji sredi. Zopet prihajajo k nam v imenu Gospodovem in mi je pozdravljamo z besedami sv. Pavla: „Kako ljubeznjive so noge teh, kateri oznanjujejo mir, kateri oznanjujejo dobro“. Zares, kako vesel prijeten, ljubeznjiv je prihod teh, ki oznanjujejo evangelije in njegovo dobro, veselo sporočilo, namreč: mir z Bogom, milost, pravičnost in zveličanje! Častiti očetje, ki so sedaj v naši sredi, so narodu našemu že več ali manj znani, saj delujejo že nekaj časa v mestu in na deželi, in že prej, ko so bili kratek čas v Repnjah, imeli so po Slovenskem mnogo misijonov. Kolikim nepokojnim povrnili so pri tem sv. poslanstvu pravi mir vesti v njihova srea! Vsi ti blagrujejo vsikdar njihov prihod in se rosni očesom, s solzami hvaležnosti od njih poslavljajo. Kdor ve, kaj je mir našemu sreću, ta ve tudi ceniti delovanje čč. oo. jezuitov, ki ne iščejo pri nas družega, nego širiti slavo Božjo in delovati za zveličanje naših duš.

Ko so bili jezuitje l. 1773 prisiljeni zapustiti svoj red, morali so zapustiti tudi divje rodove po Aziji, Afriki in Ameriki, med katerimi so sv. vero oznanjevali. Ti siromaki ostali so po njihovem odhodu brez duhovnikov in vendar pripovedujejo novi misijonarji, ki sedaj k njim prihajajo, da se njihovi potomci še vedno štejejo med kristijane, in da skušajo v kljub svoji nevednosti izvrševati katoliške obrede. Do današnjega dne, tedaj še čez sto let imajo divjaki v čislih svoje nekdanje učitelje, vsi govoré z globokim spoštovanjem o dobrih očetih jezuitih in kjer se danes zopet k njim vrnejo, je z velikim veseljem sprejmó.

— Tudi nam so sinovi sv. Ignacija luč sv. vere, ki nam je bila že skoraj ugasnila, vpihali in razplamteli k novemu žaru, drugič smo prejeli dar sv. vere od dobrih očetov jezuitov; a bili smo srečnejši kot oni divji rodovi, ter smo tudi po njihovem odhodu vsled marljivega delovanja vestne svoje duhovščine, a brez lastne zasluge, ta dar tudi ohranili. Kako bi se torej ne radovalo naše srce, ko vidimo svoje nekdanje apostole, ko čujemo zopet svoje blagovestnike, oo. Jezusove družbe, ko slavimo god njihovega ustanovitelja? Ne! velik prijatelj Božji, sveti Ignacij! Tvoja slava ne smé nikdar več utihniti med Slovenci! Sprejmi danes našo najiskrenejšo tisočerno zahvalo za vse dobrote, katere si skazal nam Slovincem sploh in posebej še naši škofiji po svoji družbi, zlasti za najdragoenejši dar ohranjenja svete vere. Tvoji sinovi privedli so nas do spoznanja, da ni imena, v katerem bi mogli zveličani biti, nego v imenu Jezusovem, kateremu so sami večno zvestobo obljubili. Dokler se bode slavilo in častilo presveto ime Jezusovo med Slovenci — in to naj se godi, dokler se bode glasil mili jezik slovenski po naših pokrajinah — naj tudi nikdar več ne utihne slavno tvoje ime kot ustanovitelja Jezusove družbe in naj tudi nikdar ne preneha pred svetlim Božjim prestolom tvoja mogočna priprošnja za nas verne Slovence, tvoje sinove! Bodi nam i v bodoče naš zvest zaščitnik, vzornik, voditelj, kažipot, apostol v sedanjih viharjih časih! Prosi nebeskega blagoslova tudi svoji in naši mali družbi čč. oo. jezuitov, naj raste, naj cvete, naj rodi obilno sadu v naši sredi v blagor našemu narodu in vse v večjo slavo Božjo!

